Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2019-2024

Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων

2023/2115(INI)

14.9.2023

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

on gender aspects of the rising cost of living and the impact of the energy crisis (2023/2115(INI))

Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων

Εισηγήτρια: Alice Kuhnke

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....3

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ.....11

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με τις έμφυλες πτυχές του αυξανόμενου κόστους ζωής και του αντικτύπου της ενεργειακής κρίσης
(2023/2115(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

– έχοντας υπόψη το άρθρο 2, το άρθρο 3 παράγραφος 1 και το άρθρο 3 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση,

– έχοντας υπόψη τα άρθρα 8, 9, 10, 119, 122, 127, 151, 153 παράγραφος 2, 156, 157, 191 και 194 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

– έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικότερα δε τις διατάξεις σχετικά με τα κοινωνικά δικαιώματα και την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών,

– έχοντας υπόψη το θεματολόγιο των Ηνωμένων Εθνών για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030, την αρχή σύμφωνα με την οποία κανείς δεν πρέπει να μένει στο περιθώριο και, ιδίως, τον στόχο 1 της βιώσιμης ανάπτυξης για την εξάλειψη της φτώχειας, τον στόχο 5 για την επίτευξη της ισότητας των φύλων και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των γυναικών και τον στόχο 8 για την επίτευξη βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης,

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 5ης Μαρτίου 2020, με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας: στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025» (COM(2020)0152)[1],

– έχοντας υπόψη τη Διακήρυξη των Βερσαλλιών των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, της 11ης Μαρτίου 2022, και ιδίως τη δέσμευση για «βελτίωση της επισιτιστικής μας ασφάλειας μέσω της μείωσης των εξαρτήσεών μας από βασικά εισαγόμενα γεωργικά προϊόντα και εισροές, ιδίως με την αύξηση της παραγωγής φυτικών πρωτεϊνών στην ΕΕ»,

– έχοντας υπόψη την οδηγία 2009/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της οδηγίας 2003/55/ΕΚ[2],

– έχοντας υπόψη την οδηγία 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ[3],

[1] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_el.
[2] ΕΕ L 211 της 14.8.2009, σ. 94.
[3] ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 1.

– έχοντας υπόψη την οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές[4],

– έχοντας υπόψη την οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ[5],

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας[6],

– έχοντας υπόψη την οδηγία (ΕΕ) 2023/970 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2023, για την ενίσχυση της εφαρμογής της αρχής της ισότητας της αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας, μέσω της μισθολογικής διαφάνειας και μηχανισμών επιβολής[7],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 19ης Μαΐου 2022 σχετικά με τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις του ρωσικού πολέμου στην Ουκρανία για την ΕΕ – ενίσχυση της ικανότητας της ΕΕ για δράση[8],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 5ης Ιουλίου 2022, σχετικά με τη φτώχεια των γυναικών στην Ευρώπη[9],

– έχοντας υπόψη την ειδική έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, της 26ης Μαΐου 2021, με τίτλο «Συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό της ΕΕ: καιρός τα λόγια να γίνουν πράξη»[10],

– έχοντας υπόψη τη σύσταση (ΕΕ) 2020/1563 της Επιτροπής, της 14ης Οκτωβρίου 2020, σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια[11],

– έχοντας υπόψη τα στοιχεία του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας σχετικά με τις τιμές και τους φόρους της ενέργειας κατά την τελική χρήση[12],

– έχοντας υπόψη την έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, του Οκτωβρίου 2022, με τίτλο «The Fog of War Clouds the European Outlook» (Η ομίχλη του πολέμου θολώνει τις ευρωπαϊκές προοπτικές)[13],

---

[4] ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82.
[5] ΕΕ L 158 της 14.6.2019, σ. 125.
[6] ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17.
[7] ΕΕ L 132 της 17.5.2023, σ. 21.
[8] ΕΕ C 479 της 16.12.2022, σ. 75.
[9] ΕΕ C 47 της 7.2.2023, σ. 2.
[10] Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, «Συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό της ΕΕ: καιρός τα λόγια να γίνουν πράξη», 26 Μαΐου 2021, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_10/SR_Gender_mainstreaming_EL.pdf.
[11] ΕΕ L 357 της 27.10.2022, σ. 35.
[12] Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας, «End-Use Prices Data Explorer» (Εξερευνητής δεδομένων τιμών κατά την τελική χρήση), 28 Απριλίου 2023, https://www.iea.org/data-and-statistics/data-tools/energy-prices-data-explorer?tab=Overview.
[13] Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, «The Fog of War Clouds the European Outlook» (Η ομίχλη του πολέμου

– έχοντας υπόψη τη μελέτη της Eurostat του 2022 με τίτλο «Living conditions in Europe» (Συνθήκες διαβίωσης στην Ευρώπη)[14],

– έχοντας υπόψη το ενημερωτικό έγγραφο της Eurostat, της 10ης Φεβρουαρίου 2022, με τίτλο «Energy prices on the rise in the euro area in 2021» (Άνοδος των τιμών της ενέργειας στη ζώνη του ευρώ το 2021)[15],

– έχοντας υπόψη την έκθεση του Eurofound, της 28ης Οκτωβρίου 2022, με τίτλο «The cost of living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper» (Η κρίση του κόστους διαβίωσης και η ενεργειακή φτώχεια στην ΕΕ: Κοινωνικός αντίκτυπος και απαντήσεις πολιτικής – Έγγραφο αναφοράς)[16],

– έχοντας υπόψη τον Δείκτη Ισότητας των Φύλων για το 2021 και το 2022 του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων EIGE[17],

– έχοντας υπόψη την έρευνα του Ευρωβαρόμετρου του φθινοπώρου 2022[18],

– έχοντας υπόψη τη μελέτη της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικών Πολιτικών της Ένωσης με τίτλο «Gender perspective on access to energy in the EU» (Η διάσταση του φύλου όσον αφορά την πρόσβαση στην ενέργεια στην ΕΕ), που δημοσιεύθηκε στις 18 Δεκεμβρίου 2017[19],

– έχοντας υπόψη το ενημερωτικό σημείωμα με τίτλο «Gender Aspects of Energy Poverty» (Έμφυλες πτυχές της ενεργειακής φτώχειας) που δημοσιεύθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών της Ένωσης την 1η Μαρτίου 2023[20],

– έχοντας υπόψη τη μελέτη με τίτλο «The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package» (Η διάσταση του φύλου και ο αντίκτυπος που έχει η δέσμη μέτρων

θολώνει τις ευρωπαϊκές προοπτικές), Οκτώβριος 2022, https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/REO/EUR/2022/October/English/text.ashx.

[14] Eurostat, «Living conditions in Europe» (Συνθήκες διαβίωσης στην Ευρώπη), 2022, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe.

[15] Eurostat, «Energy prices on the rise in the euro area in 2021» (Άνοδος των τιμών της ενέργειας στη ζώνη του ευρώ το 2021), 10 Φεβρουαρίου 2022, https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20220210-2.

[16] Eurofound, «The cost of living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper» (Η κρίση του κόστους διαβίωσης και η ενεργειακή φτώχεια στην ΕΕ: Κοινωνικός αντίκτυπος και απαντήσεις πολιτικής – Έγγραφο αναφοράς), 28 Οκτωβρίου 2022, https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef22077en.pdf.

[17] Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, «Δείκτης Ισότητας των Φύλων για το 2021», https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2021 και «Δείκτης Ισότητας των Φύλων για το 2022», https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022.

[18] Ευρωπαϊκή Ένωση, «Έρευνα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του φθινοπώρου 2022: Parlemeter», Ιανουάριος 2023, https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2932.

[19] Μελέτη — «Gender perspective on access to energy in the EU» (Η διάσταση του φύλου όσον αφορά την πρόσβαση στην ενέργεια στην ΕΕ), Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών, Θεματικό Τμήμα Γ - Δικαιώματα των πολιτών και συνταγματικές υποθέσεις, 18 Δεκεμβρίου 2017, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596816/IPOL_STU(2017)596816_EN.pdf.

[20] Ενημερωτικό σημείωμα - «Gender Aspects of Energy Poverty» (Έμφυλες πτυχές της ενεργειακής φτώχειας), Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών, Θεματικό Τμήμα Γ - Δικαιώματα των πολιτών και συνταγματικές υποθέσεις, 1 Μαρτίου 2023, https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/265960/Briefing_FEMM_IWD_2023_FINAL_EN.pdf.

προσαρμογής στον στόχο του 55 %), που δημοσιεύθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών της Ένωσης στις 6 Δεκεμβρίου 2022 [21],

– έχοντας υπόψη το ενημερωτικό σημείωμα «Energy poverty in the EU» (Ενεργειακή φτώχεια στην ΕΕ), που δημοσιεύτηκε από τη Γενική Διεύθυνση Υπηρεσιών Κοινοβουλευτικής Έρευνας στις 18 Σεπτεμβρίου 2023[22],

– έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων, της 12ης Μαΐου 2022, σχετικά με την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενεργειακή απόδοση,

– έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Ανάπτυξης, της 7ης Απριλίου 2021, σχετικά με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στους ευάλωτους πληθυσμούς στις αναπτυσσόμενες χώρες και τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων της 2 Οκτωβρίου 2020,

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 10ης Φεβρουαρίου 2021 σχετικά με τη μείωση των ανισοτήτων με ειδική έμφαση στη φτώχεια των εργαζομένων[23],

– έχοντας υπόψη το άρθρο 54 του Κανονισμού του,

– έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων (A9-0000/2023),

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι, από το 2021, ο πληθωρισμός έχει αυξηθεί απότομα, κυρίως λόγω του υψηλού κόστους της ενέργειας και των τροφίμων, και έχει επιδεινωθεί από τον αδικαιολόγητο επιθετικό πόλεμο κατά της Ουκρανίας· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μισθοί δεν προβλέπεται να αυξηθούν τόσο γρήγορα όσο ο πληθωρισμός, δημιουργώντας έτσι κρίση κόστους ζωής· λαμβάνοντας υπόψη ότι η κρίση αυτή απειλεί σοβαρά τα μέσα διαβίωσης των γυναικών, την υγεία, την ευημερία και την πρόσβαση σε στέγαση, περιορίζοντας παράλληλα την αγοραστική τους δύναμη και την ικανότητά τους να παρέχουν τροφή·

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Επιτροπή ενέκρινε σειρά μέτρων τον Μάρτιο του 2022 μετά τη Διακήρυξη των Βερσαλλιών, με στόχο τη στήριξη της γεωργικής παραγωγής της Ουκρανίας, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της ΕΕ και τον μετριασμό της απότομης αύξησης των τιμών των τροφίμων για τους Ευρωπαίους καταναλωτές·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γυναίκες σε όλη τους την πολυμορφία πλήττονται δυσανάλογα από τις συνέπειες της κρίσης του κόστους ζωής, καθώς τείνουν να συγκαταλέγονται μεταξύ των φτωχότερων στρωμάτων του πληθυσμού, εκπροσωπούνται σε μεγάλο βαθμό σε επισφαλείς θέσεις εργασίας, έχουν χαμηλότερα

[21] Μελέτη - The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package» (Η διάσταση του φύλου και ο αντίκτυπος που έχει η δέσμη μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 %), Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών της Ένωσης, Θεματικό Τμήμα Γ - Δικαιώματα των πολιτών και συνταγματικές υποθέσεις, 6 Δεκεμβρίου 2023, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU (2022) 736899_EN.pdf.
[22] Ενημερωτικό σημείωμα - «Energy poverty in the EU» (Ενεργειακή φτώχεια στην ΕΕ), Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Γενική Διεύθυνση Υπηρεσιών Κοινοβουλευτικής Έρευνας, 18 Σεπτεμβρίου 2023, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733583/EPRS_BRI (2022) 733583_EN.pdf.
[23] ΕΕ C 465 της 17.11.2021, σ. 62.

εισοδήματα λόγω του μισθολογικού και συνταξιοδοτικού χάσματος και εξακολουθούν να αναμένεται να εκτελούν το μεγαλύτερο μέρος της μη αμειβόμενης εργασίας φροντίδας, με αποτέλεσμα να έχουν λιγότερους πόρους για να προστατευθούν από τις αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η κλιματική αλλαγή και οι καταστροφές που σχετίζονται με το κλίμα επιδεινώνουν την κρίση του κόστους ζωής και τον κίνδυνο της φτώχειας· λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ομάδες που ήδη ζουν στο περιθώριο πλήττονται περισσότερο από την αστάθεια του ενεργειακού συστήματος ορυκτών καυσίμων, ενώ οι εταιρείες ενέργειας και τροφίμων αποκομίζουν πρωτοφανή κέρδη·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ενεργειακή φτώχεια αντιπροσωπεύει τεράστια πρόκληση για την ΕΕ, καθώς 50 έως 125 εκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν τη δυνατότητα να πληρώσουν κατάλληλη εσωτερική θέρμανση·

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γυναίκες, ιδίως οι μονογονεϊκές οικογένειες και εκείνες που υφίστανται διατομεακές διακρίσεις λόγω εθνοτικής καταγωγής, φυλής, μεταναστευτικού καθεστώτος, γενετήσιου προσανατολισμού, αναπηρίας ή ηλικίας, είναι πιθανότερο να πέσουν σε ενεργειακή φτώχεια· λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτό σημαίνει ότι η συνεχιζόμενη κρίση του κόστους ζωής θα επιδεινώσει την ενεργειακή φτώχεια λόγω φύλου στην ΕΕ·

Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχουν ελάχιστα διαθέσιμα στοιχεία ή ευαισθητοποίηση σχετικά με τον αντίκτυπο της ενεργειακής φτώχειας στις γυναίκες στην ΕΕ· λαμβάνοντας υπόψη ότι το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Ενεργειακής Φτώχειας δεν προσφέρει αναλυτικά δεδομένα ανά φύλο στο δημοσίως προσβάσιμο σύνολο δεικτών· λαμβάνοντας υπόψη ότι λίγα μόνο κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει ορισμούς των δεικτών ενεργειακής φτώχειας και ενεργειακής φτώχειας, οι οποίοι συνήθως δεν λαμβάνουν υπόψη το φύλο·

Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Επιτροπή δεν έχει τηρήσει τη δέσμευσή της που ορίζεται στη στρατηγική για την ισότητα των φύλων να ενσωματώσει τη διάσταση του φύλου σε όλες τις σημαντικές πρωτοβουλίες της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και των σχετικών πολιτικών·

Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Επιτροπή υποχρεούται να προωθεί την ισότητα των φύλων σύμφωνα με τις Συνθήκες· λαμβάνοντας, ωστόσο, υπόψη ότι το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο θεωρεί ότι η διάσταση του φύλου δεν έχει ενσωματωθεί στον προϋπολογισμό της ΕΕ·

Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ανησυχίες για την ισότητα των φύλων απουσιάζουν σε μεγάλο βαθμό από τους πυλώνες της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ο οποίος αποτελεί χαμένη ευκαιρία για την αποτελεσματική ενσωμάτωση της ισότητας των φύλων στους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους·

ΙΑ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η διάσταση του φύλου απουσιάζει από τις πολιτικές και τα μέτρα των κρατών μελών και της ΕΕ που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση και την άμβλυνση των επιπτώσεων της κρίσης του κόστους ζωής· λαμβάνοντας υπόψη ότι περίπου τα δύο τρίτα των μέτρων που θέσπισαν τα κράτη μέλη για τον μετριασμό των αυξανόμενων ποσοστών πληθωρισμού δεν στοχεύουν σε συγκεκριμένες ομάδες που

βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση και παρέχουν μόνο βραχυπρόθεσμες λύσεις αντί για απαντήσεις που θα συμβάλουν σε μια κοινωνικά δίκαιη και πράσινη μετάβαση·

Αύξηση του ποσοστού των γυναικών στην ενεργειακή φτώχεια και αντιμετώπιση της κρίσης με βάση το φύλο

1. Ζητά να υλοποιήσει η Επιτροπή τη δέσμευση που ανέλαβε η Πρόεδρος von der Leyen για την προώθηση της ισότητας των φύλων σε όλες τις διαδικασίες χάραξης πολιτικής· ζητά μια Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και μια δίκαιη και κοινωνικά δίκαιη μετάβαση που θα λειτουργεί για όλους με την ανάπτυξη μιας διατομεακής στρατηγικής μετασχηματιστικής ως προς το φύλο για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και με την αύξηση των δημόσιων επενδύσεων σε κοινωνικές, οικονομικά προσιτές και ενεργειακά αποδοτικές κατοικίες·

2. ζητά να εγγυηθούν τα κράτη μέλη και η ΕΕ επειγόντως οικονομικά προσιτές υπηρεσίες κοινής ωφελείας και τρόφιμα για τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος και, ιδίως, για εκείνα που αντιμετωπίζουν διατομεακές διακρίσεις· τονίζει ότι κανείς δεν θα πρέπει να παγώσει στο ύψος του χειμώνα ή της υπερθέρμανσης κατά τους θερινούς μήνες του χειμώνα και καλεί τα κράτη μέλη και την ΕΕ να απαγορεύσουν τις ενεργειακές αποσυνδέσεις·

3. ζητά να αυξήσουν τα κράτη μέλη τις δημόσιες επενδύσεις σε πολιτικές που αποσκοπούν, άμεσα ή έμμεσα, στην αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της κρίσης του κόστους ζωής στις γυναίκες σε όλη τους την πολυμορφία, να διασφαλίσουν την πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας δημόσιες υπηρεσίες για τη φροντίδα, την εκπαίδευση, την υγεία, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και των συναφών δικαιωμάτων, και τη στέγαση, και να προστατεύσουν τα θύματα έμφυλης βίας·

4. ζητά να αξιολογήσει και να προτείνει η Επιτροπή, κατά περίπτωση, νέες νομοθετικές πράξεις για την αντιμετώπιση της χρηματιστικοποίησης των στεγαστικών αγορών και να εμποδίσει τους κερδοσκόπους να καταστήσουν τη στέγαση απρόσιτη·

5. επισημαίνει ότι η πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στη μείωση της φτώχειας και στη διασφάλιση της πλήρους και ισότιμης συμμετοχής στην κοινωνία· ζητά να αναγνωρίσουν η ΕΕ και τα κράτη μέλη το δικαίωμα στην ενέργεια·

6. ζητά να αναπτύξει η Γενική Διεύθυνση Ενέργειας της Επιτροπής ένα σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων, το οποίο θα διασφαλίζει ότι όλη η νομοθεσία της ΕΕ για την ενέργεια, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην κοινή χρήση της ενέργειας, όπως αναφέρεται στην οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, ενσωματώνει τη διάσταση του φύλου και αναπτύσσει ειδικά μέτρα και στοχευμένα κονδύλια για την καταπολέμηση της εξάπλωσης της ενεργειακής φτώχειας στις γυναίκες·

7. ζητά να διασφαλίσουν η Επιτροπή και τα κράτη μέλη τη συμπερίληψη της διάστασης του φύλου και της διατομεακής διάστασης σε όλα τα συστήματα ενεργειακής απόδοσης και ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, προκειμένου να υποστηριχθούν οι πολίτες που πλήττονται περισσότερο από την ενεργειακή φτώχεια·

8. ζητά να αιτηθούν η Επιτροπή και τα κράτη μέλη από την Eurostat την απόκτηση δεδομένων ανά φύλο σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια· ζητά, στο πλαίσιο αυτό, να χρησιμοποιήσει το Παρατηρητήριο Ενεργειακής Φτώχειας της ΕΕ τα εν λόγω δεδομένα για την ανάπτυξη και την επιλογή ειδικών ανά φύλο δεικτών που θα επιτρέψουν την τεκμηριωμένη ανάπτυξη πολιτικής στον εν λόγω τομέα, σε διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος·

9. ζητά να απαιτήσει η Επιτροπή από τα κράτη μέλη να διενεργούν εκτιμήσεις επιπτώσεων ως προς το φύλο στα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα, μεταξύ άλλων κατά την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την ενεργειακή φτώχεια·

Προς μια πράσινη μετάβαση χωρίς αποκλεισμούς ως προς το φύλο

10. Υπενθυμίζει ότι η πράσινη μετάβαση είναι απαραίτητη για την αποφυγή σοβαρών μελλοντικών κρίσεων και αύξησης της φτώχειας· υπενθυμίζει, επιπλέον, ότι η πράσινη μετάβαση θα είναι κοινωνικά δίκαιη μόνον εάν περιλαμβάνει τη διάσταση του φύλου και εγγυάται ίσες ευκαιρίες για τις γυναίκες και όσους υφίστανται διατομεακές διακρίσεις· ζητά, επομένως, να διορίσει η Επιτροπή συντονιστή της ΕΕ για θέματα φύλου και κλίματος με επαρκές προσωπικό και χρηματοδότηση, και να εισαγάγει εκτιμήσεις επιπτώσεων ως προς το φύλο σε όλες τις πολιτικές και τη νομοθεσία της ΕΕ, ιδίως στις πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας·

11. τονίζει ότι οι γυναίκες διαδραματίζουν στρατηγικό ρόλο στην πράσινη μετάβαση, καθώς αποτελούν βασικούς παράγοντες στην ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικά ορθών προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής, καθώς και στις επιχειρήσεις και τη χάραξη πολιτικής·

12. εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται σημαντικά σε βασικές θέσεις χάραξης πολιτικής για την κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον, και καλεί την ΕΕ και τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ισότιμη και διαφοροποιημένη εκπροσώπηση σε θέσεις λήψης αποφάσεων σε όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τους κυβερνητικούς φορείς και τις δημόσιες αρχές σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης·

13. ζητά να μειώσει η Επιτροπή το χάσμα μεταξύ των φύλων στον τομέα της ενέργειας και να διασφαλίσει ότι οι γυναίκες έχουν ισότιμη πρόσβαση σε μαθήματα κατάρτισης σχετικά με την ενεργειακή απόδοση και σε αναδυόμενες ευκαιρίες απασχόλησης στον τομέα της ενέργειας·

14. ζητά να δεσμευτούν η Επιτροπή και το Συμβούλιο για τη συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό και να διασφαλίσουν ότι εφαρμόζεται στο σύνολο του προϋπολογισμού της ΕΕ, και ότι οι συστάσεις του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου εφαρμόζονται πλήρως, μεταξύ άλλων κατά την ενδιάμεση επανεξέταση του τρέχοντος πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου και την εφαρμογή του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας·

°

° °

15. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Το κόστος ζωής και η ενεργειακή κρίση – οι γυναίκες πλήττονται περισσότερο

Η Ευρώπη αντιμετωπίζει σήμερα κρίση κόστους ζωής και ενέργειας σε βαθμό σχεδόν πρωτοφανή στην πρόσφατη ιστορία. Σε ολόκληρη την ήπειρο, οι άνθρωποι δυσκολεύονται να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους και να επιλέξουν μεταξύ «θέρμανσης ή σίτισης».

Στις αρχές του 2022, μετά την πανδημία COVID, η Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν προσανατολισμένη «στην προσπάθειά της να εργαστεί, να κάνει την Ευρώπη πιο πράσινη, πιο ψηφιακή και πιο ανθεκτική»[1]. Ωστόσο, στις 24 Φεβρουαρίου η Ρωσία εισέβαλε στην Ουκρανία.

Εκτός από τα τεράστια ανθρώπινα δεινά που προκάλεσε ο πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και του λαού της, ο πόλεμος έχει επηρεάσει μαζικά τις αλυσίδες εφοδιασμού, προκαλώντας κατακόρυφη άνοδο των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων, ενώ ο πληθωρισμός έχει εκτοξευθεί. Το 2022 τα ποσοστά πληθωρισμού οδήγησαν την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να αυξήσει τα επιτόκια για πρώτη φορά τα τελευταία 11 έτη.

Δυστυχώς, η άνοδος του πληθωρισμού συνέβη προτού μπορέσουν οι πλέον ευάλωτες κοινωνικές ομάδες να ανακάμψουν από την πανδημία COVID, γεγονός που επιδείνωσε περαιτέρω τις συνθήκες διαβίωσης πολλών Ευρωπαίων πολιτών.

Εκατομμύρια νοικοκυριά χρειάζονται τώρα βοήθεια λόγω αυτής της αύξησης του κόστους ζωής και των αυξήσεων των τιμών της ενέργειας. Ωστόσο, κοιτάζοντας πίσω από τους αριθμούς, η φτώχεια έχει γυναικείο πρόσωπο.

Οι γυναίκες σε ολόκληρη την Ευρώπη αντιμετωπίζουν περισσότερες κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις και υψηλότερα επίπεδα φτώχειας από ό,τι οι άνδρες. Γενικά, οι γυναίκες έχουν πιο επισφαλείς θέσεις εργασίας, οι αμοιβές τους είναι χαμηλότερες και είναι πιθανότερο να εκτελούν μη αμειβόμενη παιδική μέριμνα. Όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, την απασχόληση και τις κοινωνικές υπηρεσίες, ορισμένες ομάδες γυναικών αντιμετωπίζουν διασταυρούμενες μορφές διακρίσεων. Σε αυτές περιλαμβάνονται γυναίκες άνω των 65 ετών, γυναίκες με αναπηρία και γυναίκες από εθνοτικές μειονότητες.

Από τη νόσο COVID-19, οι ανισότητες μεταξύ ανδρών και γυναικών έχουν αυξηθεί και η τρέχουσα κρίση του κόστους ζωής επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες λόγω του χαμηλότερου μέσου εισοδήματός τους, της φτωχής και αναποτελεσματικής στέγασης και της εξάρτησής τους από κοινωνικές παροχές. Το 2021 πριν από την κρίση από 20 εκατομμύρια περισσότερες γυναίκες από τους άνδρες ζούσαν κάτω από τον δείκτη του ορίου της φτώχειας στην ΕΕ. Με τον σημερινό ρυθμό προόδου η ΕΕ απέχει τουλάχιστον 60 χρόνια από την επίτευξη της ισότητας των φύλων[2].

Η Ursula von der Leyen υποσχέθηκε να μη αφήσει «κανέναν στο περιθώριο», αλλά ξέχασε την Πράσινη Συμφωνία

[1] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_el
[2] https://sdgwatcheurope.org/cost-of-living-crisis-exacerbates-poverty-for-women-in-europe/

Γνωρίζουμε ότι οι γυναίκες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να περιέλθουν σε ενεργειακή φτώχεια· πρόκειται για έλλειψη πρόσβασης σε οικονομικά προσιτούς ενεργειακούς πόρους. Το πρόβλημα αποτελεί αναγνωρισμένη πρόκληση σε επίπεδο ΕΕ. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «η ενεργειακή φτώχεια είναι ένα διαδεδομένο πρόβλημα στην Ευρώπη, καθώς 50 έως 125 εκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν τη δυνατότητα να πληρώσουν κατάλληλη εσωτερική θέρμανση».

Ωστόσο, υπάρχουν ελάχιστα διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τον αντίκτυπο της ενεργειακής φτώχειας στις γυναίκες στην ΕΕ. Λίγα μόνο κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει ορισμούς των δεικτών ενεργειακής φτώχειας και ενεργειακής φτώχειας, αλλά συνήθως δεν λαμβάνουν υπόψη το φύλο.

Ήδη το 2016, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με την πρόσβαση στην ενέργεια, το οποίο ζητούσε τη διάσταση του φύλου σε όλες τις ενεργειακές πολιτικές. Δυστυχώς, έχει σημειωθεί μικρή πρόοδος παρά τις πολυάριθμες εκκλήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και την υπόσχεση της Προέδρου της Επιτροπής Ursula von der Leyen ότι η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία δεν θα αφήσει «κανέναν στο περιθώριο».

Παρά τη δέσμευση της τρέχουσας επιτροπής να ενσωματώσει τη διάσταση του φύλου σε όλες τις σημαντικές πρωτοβουλίες της, οι δεσμοί μεταξύ της ισότητας των φύλων και των τομέων πολιτικής της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, καθώς και στον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, είναι ανεπαρκείς.

Στην πράξη όσα έχει μέχρι στιγμής υλοποιήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την Πράσινη Συμφωνία μπορούν να περιγραφούν ως χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ πράσινη μετάβαση χωρίς αποκλεισμούς ως προς το φύλο, η οποία απειλεί να μεγεθύνει τις υφιστάμενες ανισότητες ως προς το φύλο και τις διασταυρούμενες ανισότητες.

Η ειδική έκθεση 10/2021 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου με τίτλο: *«Συνεκτίμηση της διάστασης του φύλου στον προϋπολογισμό της ΕΕ:* καιρός τα λόγια να γίνουν πράξη» επιβεβαιώνει επίσης το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν τηρεί την απορρέουσα από τη Συνθήκη υποχρέωσή της να προωθεί την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς χάραξης και εφαρμογής πολιτικής. Η έκθεση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι δείκτες και τα δεδομένα ανά φύλο συχνά απουσιάζουν στη χάραξη πολιτικής και παρεμποδίζουν την ανάλυση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου[3]. Κατά συνέπεια, οι πρωτοβουλίες της Πράσινης Συμφωνίας και ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας δεν διασφαλίζουν την ισότητα των φύλων.

Επιπλέον, ο «Δείκτης Ισότητας των Φύλων του EIGE για το 2023: Η ισότητα των φύλων και η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» τονίζει επίσης την έλλειψη δεδομένων υψηλής ποιότητας και αναφέρουν ότι οι υφιστάμενοι δείκτες δεν είναι κατάλληλοι για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Πολύ συχνά τα δεδομένα δεν διαχωρίζονται ανά φύλο και οι δείκτες δεν λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου. Κατά συνέπεια, τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία της ΕΕ δεν μετρούν ζητήματα που σχετίζονται με τη διατομεακή διάσταση του φύλου.

Η έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων αποτελεί βασική πρόκληση για την Επιτροπή εάν επιδείξει σοβαρότητα όσον αφορά την εκπλήρωση της δέσμευσής της να «μην μείνει κανείς στο περιθώριο». Η ύπαρξη διασταυρούμενων στοιχείων είναι απαραίτητη για την επιτυχή ενσωμάτωση των ποικίλων αναγκών και ανησυχιών τόσο των γυναικών όσο και των ανδρών

[3] https://www.eca.europa.eu/el/publications?did=58678

στις πολιτικές για την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Αυτό είναι επιτακτική ανάγκη για τη διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε ιστορικά μη αντιστοιχισμένη χρηματοδότηση και στις μεγάλες ευκαιρίες που προσφέρει η πράσινη μετάβαση.

Η Πράσινη Συμφωνία πρέπει να δώσει προτεραιότητα στην κοινωνική δικαιοσύνη για την αντιμετώπιση της έμφυλης φτώχειας

Η Ευρώπη βρίσκεται και πάλι σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, αντιμέτωπη με μια σημαντική ενεργειακή κρίση λόγω της εξάρτησής μας από τα ορυκτά καύσιμα και μιας ασταθούς αγοράς ενέργειας.

Οι κοινωνικές πτυχές της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και οι ενεργειακές πολιτικές μας είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ για το κλίμα και τον μετριασμό των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων του πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.

Επί του παρόντος, οι πλέον ευάλωτοι πολίτες της ΕΕ πληρώνουν το τίμημα για την αστάθεια του ενεργειακού μας συστήματος που εξαρτάται από τα ορυκτά καύσιμα. Η φτώχεια έχει γυναικείο πρόσωπο και ήδη το 2021, πριν από την τρέχουσα κρίση, πάνω από 20 εκατομμύρια περισσότερες γυναίκες απ' ό, τι άνδρες ζούσαν κάτω από το όριο της φτώχειας στην ΕΕ.

Έχουν γίνει αρκετές ισχυρές δηλώσεις από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την ισότητα των φύλων και την ενεργειακή μετάβαση. Στο ψήφισμά του της 17ης Φεβρουαρίου 2022 το Κοινοβούλιο αναγνώρισε ότι οι γυναίκες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν διαρθρωτικά και πολιτιστικά εμπόδια όσον αφορά τη συμμετοχή τους σε όλες τις πτυχές της ενεργειακής και κλιματικής μετάβασης[4].

Τα διαρθρωτικά προβλήματα απαιτούν διαρθρωτικές λύσεις. Επομένως, τα διασταυρούμενα δεδομένα και μια προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου πρέπει να αντικατοπτρίζονται στη χάραξη πολιτικής της ΕΕ για την αντιμετώπιση της αύξησης της φτώχειας λόγω φύλου. Η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας παρέχει μια ευκαιρία για την υλοποίηση της δέσμευσης για ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και μιας διατομεακής διάστασης σε όλες τις δραστηριότητες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας κατάρτισης του προϋπολογισμού της ΕΕ.

Η έκθεση παρουσιάζει διάφορα μέτρα για την καταπολέμηση της αύξησης της φτώχειας λόγω φύλου και επαναλαμβάνει τις πολυάριθμες εκκλήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς την Επιτροπή να τηρήσει την υπόσχεσή της να διασφαλίσει μια μετάβαση στην πράσινη ενέργεια που θα λειτουργεί για όλους.

Εν κατακλείδι, η διασφάλιση μιας κοινωνικά δίκαιης πράσινης μετάβασης αποτελεί απόλυτη προϋπόθεση για την επιτυχία της Πράσινης Συμφωνίας και για την επίτευξη της ισότητας των φύλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

[4] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-02-17_EL.html